

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิมาดิษฐ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๖/๒๕๕๒

วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสถานภาพของการเป็นรัฐมนตรี

ด้วยประธานสภาผู้แทนราษฎรได้อาศัยอำนาจตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๕๖ ส่งคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๒๕ คน มายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของ นายเนวิน ชิดชอบ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ (๔) หรือไม่

พยานหลักฐานที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งมาพร้อมคำร้องได้ความว่า เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ นายเนวิน ชิดชอบ ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ได้มีคำพิพากษาว่า นายเนวิน ชิดชอบ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๕ ให้ลงโทษจำคุก ๖ เดือน และปรับ ๕๐,๐๐๐ บาท ไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไม่ชำระค่าปรับ จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕, ๓๐ กับให้จำเลยโฆษณาคำพิพากษาในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน เป็นเวลาติดต่อกัน ๗ วัน โดยจำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้ปรับโทษจำเลยต่อจากโทษในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๗๕๖๕/๒๕๓๖ ของศาลอาญานั้น เมื่อคดีนี้ศาลรอการลงโทษแก่จำเลยคำขอดังกล่าวจึงให้ยก

นายเนวิน ชิดชอบ จำเลยยื่นอุทธรณ์ คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๖ บัญญัติว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลง เฉพาะตัวเมื่อ (๑).....(๒).....(๓).....(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและวรรคสอง บัญญัติให้นำมาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) (๔) หรือ (๖)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๒๕ คน (มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร) จึงได้เข้าชื่อกันร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรว่าความเป็นรัฐมนตรีของ นายเนวิน ชิดชอบ สิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๑๖ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงได้ส่งคำร้อง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนดังกล่าวมายัง ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของ นายเนวิน ชิดชอบ สิ้นสุดลงหรือไม่ ตามมาตรา ๙๖

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมปรึกษาแล้วมีมติให้รับคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๒๕ คน ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งมาไว้ดำเนินการต่อไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐

ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งมาให้แก่ผู้เกี่ยวข้องและ นายเนวิน ชิดชอบ ผู้ถูกร้อง นายเนวิน ชิดชอบ ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปสาระสำคัญได้ว่า

๑. ศาลจังหวัดบุรีรัมย์พิพากษาว่าผู้ถูกร้องได้กระทำความผิด และลงโทษผู้ถูกร้องตามคำร้อง ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญจริงแต่คดียังอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์

๒. คดีของผู้ถูกร้องยังไม่ถึงที่สุด จึงไม่อาจถือได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้กระทำความผิดตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ จะนำมาตรา ๒๑๖ (๔) มาใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้องไม่ได้

๓. ผู้ถูกร้องถูกศาลจังหวัดบุรีรัมย์พิพากษาให้จำคุกแต่ศาลได้รอกการลงโทษผู้ถูกร้องไว้ จึงมีไต่ถามที่ผู้ถูกร้องต้องคำพิพากษาให้จำคุกตามความหมายในมาตรา ๒๑๖ (๔) ซึ่งหมายความว่าถึง ผู้ถูกร้องต้องคำพิพากษาให้จำคุกจริง ๆ

๔. ความผิดที่ศาลพิพากษาลงโทษผู้ถูกร้องได้เกิดขึ้นขณะผู้ถูกร้องกำลังปราศภัยเสียงเลือกตั้ง ในปี ๒๕๓๘ ก่อนผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้กระทำความผิดในขณะที่เป็นรัฐมนตรี กรณีดังกล่าวจึงไม่อาจนำมาตรา ๒๑๖ (๔) มาใช้บังคับได้ เพราะบทบัญญัติข้อนี้มีความมุ่งหมายจะ ใช้บังคับแก่ความไม่เหมาะสมของรัฐมนตรีในระหว่างปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรี และมาตรา ๒๑๖ (๔) เป็นกระบวนการทางอาญาเพื่อให้รัฐมนตรีที่ได้กระทำความผิดทางอาญาพ้นจากตำแหน่ง จึงมิใช่เรื่องรัฐมนตรี มีมลทินมัวหมองในระหว่างดำรงตำแหน่ง ซึ่งต้องใช้กระบวนการถอดถอนตามมาตราอื่น ดังนั้นการ ต้องคำพิพากษาให้จำคุกจึงต้องมีความหมายว่าเป็นการจำคุกจริง ๆ มิใช่รอกการลงโทษ ความเป็น รัฐมนตรีจึงสิ้นสุดลงได้

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้ว วินิจฉัยว่า

(๑) ความในมาตรา ๒๑๖ (๔) มีความหมายว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุกจริง ๆ มิได้หมายความว่า รวมถึงศาลรอกการลงโทษจำคุกด้วย ความเป็นรัฐมนตรีของ นายเนวิน ชิดชอบ จึงไม่สิ้นสุดลง ๔ เสียง

(๒) คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” หมายถึง คำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก คำพิพากษา ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ยังไม่ถึงที่สุด เพราะยังอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ความเป็นรัฐมนตรีของ นายเนวิน ชิดชอบ จึงยังไม่สิ้นสุดลง ๓ เสียง

(๓) ตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดบุรีรัมย์ ถือได้ว่า นายเนวิน ชิดชอบ “ต้องคำพิพากษา ให้จำคุก” แล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของ นายเนวิน ชิดชอบ จึงสิ้นสุดลง ๖ เสียง

ประธานศาลรัฐธรรมนูญได้กล่าวสรุปว่า เมื่อเป็นเช่นนี้ต้องถือว่า กรณีตาม (๓) เป็นเสียงข้างมาก ที่ประชุมคัดค้านในที่สุดที่ประชุมถือว่า ความใน (๑) (๒) เป็นกลุ่มเดียวกันเพราะเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ นายเนวิน ชิดชอบ ยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๑๖ (๔) จึงเป็นเสียงข้างมาก แต่ต่างเหตุผลกัน ผู้ทำคำวินิจฉัยเป็นฝ่ายออกเสียงข้างมากในกลุ่ม (๑) จึงทำคำวินิจฉัยในส่วนของตน ดังต่อไปนี้

ปรากฏว่าตามคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๒๕ คน ที่ได้ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้ตั้งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า

๑. นายเนวิน ชิดชอบ ต้องคำพิพากษาของศาลจังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งเป็นศาลชั้นต้นในความผิดฐานหมิ่นประมาทให้ลงโทษจำคุก และศาลได้รอการลงโทษไว้คดียังไม่ถึงที่สุด กรณีเช่นนี้บรรทัดฐานของมาตรา ๒๑๖ (๔) จะเป็นอย่างไร

๒. ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาหลายฉบับได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานว่า การรอการลงโทษจำคุกไม่ถือว่าเป็นการได้รับโทษจำคุก กรณีเช่นนี้บรรทัดฐานตามมาตรา ๒๑๖ (๔) ของรัฐธรรมนูญจะเป็นอย่างไร

๓. นายเนวิน ชิดชอบ ถูกฟ้องคดีหมิ่นประมาทก่อนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันใช้บังคับและก่อนดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ศาลได้ลงโทษเบาว่าโทษที่เป็นลักษณะต้องห้ามของการเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๑๖ (๕) กรณีเช่นนี้บรรทัดฐานในการวินิจฉัยเรื่องเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีจะเป็นอย่างไร

ผู้ทำคำวินิจฉัยได้พิจารณาปัญหาตามคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๒๕ คน ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๓ และปัญหาตามคำชี้แจงของ นายเนวิน ชิดชอบ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๔ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า มาตรา ๒๑๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๘๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเพียงข้อเดียวว่าเมื่อรัฐมนตรีต้องคำพิพากษาให้จำคุกตามมาตรา ๒๑๖ (๔) ความเป็นรัฐมนตรีจะสิ้นสุดลงหรือไม่ เท่านั้น ดังนั้นปัญหาข้ออื่นๆ ตามคำร้องและคำชี้แจงของทั้งสองฝ่ายนอกจากนี้จึงไม่อาจวินิจฉัยให้ได้

ได้พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๖ บัญญัติว่า ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อ (๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ปรากฏว่าศาลจังหวัดบุรีรัมย์ได้พิพากษาลงโทษจำคุก นายเนวิน ชิดชอบ ๖ เดือน และปรับ ๕๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี ๗๓ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริง ที่จะนำไปวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายว่า นายเนวิน ชิดชอบ ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดบุรีรัมย์อันจะเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของ นายเนวิน ชิดชอบ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๖ (๔) หรือไม่ การวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว จะต้องตีความในแง่ค้นหาเจตนารมณ์ ของคำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ว่ามีความหมายประการใด จะนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดบุรีรัมย์ได้หรือไม่ ซึ่งเป็นการตีความกฎหมายส่วนอาญาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และเป็นปัญหาเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำของกฎหมายอาญาในรัฐธรรมนูญ การตีความปัญหาดังกล่าวมิใช่เกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างของระบอบการปกครองหรือการปกครององค์กร หรืออำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอันเป็นปัญหาตามรัฐธรรมนูญโดยตรง และมีใช้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐกับประชาชนที่กระทบต่อผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนอันเป็นปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายปกครองหรือกฎหมายมหาชนแต่อย่างใด เมื่อข้อความดังกล่าวเป็นข้อความตามกฎหมายอาญา และเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน การตีความข้อความดังกล่าวจึงต้องใช้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายอาญาที่เป็นที่ยอมรับกันในประเทศไทยและเป็นหลักสากล จะอ้างหลักเกณฑ์การตีความตามอำเภอใจหรือตามความเข้าใจของตนซึ่งเป็นกระแสในสังคมไม่ได้ เพราะจะเสียหลักแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย และจะกลายเป็นบ้านเมืองไม่มีชื่อไม่มีแปลร้ายก็จะตกแก่ประชาชนโดยรวม และคำวินิจฉัยตีความของศาลรัฐธรรมนูญคดีนี้ จะมีผลกระทบต่อองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๖๘ ทำให้องค์กรอื่นๆ ต้องถือตามและการตีความปัญหาในคดีนี้อาจจะทำให้เกิดหลักการตีความในกฎหมายใหม่ซึ่งอาจจะไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายเดิมที่มีการบัญญัติไว้ หรือไม่ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ศาลยุติธรรมยึดถือกันมา อันจะมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักกฎหมายอาญา และหลักกฎหมายปกครองครั้งใหญ่ของประเทศ ผลกระทบที่ตามมาคงจะมีความรุนแรง เกินกว่าที่จะแก้ไขได้ การวินิจฉัยปัญหาของศาลรัฐธรรมนูญ จะเป็นการวางบรรทัดฐานทางกฎหมายของประเทศ จึงจำต้องวินิจฉัยไปตามหลักกฎหมายในเชิงนิติศาสตร์จะวินิจฉัยในเชิงรัฐศาสตร์หรือตามความเข้าใจของตนโดยมิได้ศึกษาค้นคว้ามิได้วิเคราะห์หาเหตุผล หรือศึกษาผลกระทบให้เสียก่อนไม่ได้เพราะอาจจะเป็นการใช้กฎหมายตามอำเภอใจหรือตามกระแสในสังคมได้

ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่าต้องพิจารณาการตีความข้อความในมาตรา ๒๑๖ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยอาศัยหลักเกณฑ์ประกอบกัน ๔ ประการ ได้แก่

๑. โดยอาศัยตัวบทมาตราในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน
๒. โดยอาศัยคำพิพากษาของศาลยุติธรรม
๓. โดยอาศัยทฤษฎีการตีความกฎหมายอาญาทางคำรา
๔. โดยอาศัยเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญหรือหลักฐานในการร่างของคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ

ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๑ ตัวบทในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลหรือผู้มีตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญที่เคยต้องคำพิพากษาลงโทษว่าได้กระทำผิดออกเป็น ๓ แนวทาง คือ แนวทางที่ ๑

มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งคือ

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๑๐๕ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๕) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

มาตรา ๑๒๔ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ มาใช้บังคับ กับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๖ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๔) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๕ ๑๓๑ (๔) (๕) ๑๓๑

มาตรา ๒๐๖ บัญญัติว่า รัฐมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๕ ๑๓๑ (๔) ๑๓๑

(๕) ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีก่อนได้รับแต่งตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

มาตรา ๒๕๖ บัญญัติว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๒๕๕ (๓) และ (๔) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๖ หรือมาตรา ๑๐๕ ฯลฯ (๔) (๕) ฯลฯ

แนวทางที่ ๒

บัญญัติเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อ “ถูกจำคุกหรือได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ (๑๒) มาตรา ๑๓๓ (๑๐) และมาตรา ๑๕๑ (๔)

แนวทางที่ ๓

บัญญัติถึงความสิ้นสุดการเป็นรัฐมนตรี การพ้นตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานและรองประธานวุฒิสภา พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามมาตรา ๒๑๖ (๔) มาตรา ๒๖๐ (๗) มาตรา ๑๕๒ (๔) และ มาตรา ๒๕๘ วรรคสาม

กล่าวโดยสรุป ข้อต้องห้ามและการขาดคุณสมบัติของบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กับการพ้นจากตำแหน่งของบุคคลผู้มีตำแหน่งต่างๆ ในรัฐธรรมนูญตามแนวทางทั้ง ๓ จึงมี ๓ ประการคือ

๑. ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

๒. ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

๓. ต้องคำพิพากษาให้จำคุก

จึงเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของตัวบทในรัฐธรรมนูญ ตามแนวทางที่ ๑ แนวทางที่ ๒ มีความมุ่งหมายให้บุคคลดังกล่าวต้องถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล หรือถูกจำคุกจริงๆ ตามคำพิพากษาถึงที่สุด ส่วนในแนวทางที่ ๓ ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันแต่ไม่ชัดเจนจึงมีปัญหาต้องตีความเพื่อค้นหาเจตนารมณ์ การตีความบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญตามแนวทางที่ ๓ นี้ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เสมอกัน อยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกันไม่ใช่บทยกเว้นหรือบ้นทอนอำนาจกันเพียงแต่ให้ใช้กับบุคคลต่างตำแหน่งต่างฐานะ หรือบทบาทไม่เท่ากัน เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติรับรองว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ฯลฯ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุความแตกต่างในเรื่อง ฯลฯ สถานะของบุคคล ฯลฯ หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” การตีความบทบัญญัติในแนวทางที่ ๓ จึงชอบที่จะตีความไปในทางไม่ให้เกิดขัดแย้งกันหรือไม่ลงรอยกันกับแนวทางที่ ๑ หรือแนวทางที่ ๒ แม้จะมีความแตกต่าง

LIRT

ของบทบาทหรือสถานะของบุคคลตามมาตรา ๓๐ ก็ตามก็จะต้องตีความให้เสมอกันหรือลงรอยกันหรือเหมือนกันในหลักการสำคัญ กล่าวคือ จะต้องตีความบทบัญญัติ “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ในแนวทางที่ ๓ ว่า ต้องคำพิพากษาให้จำคุกจริงๆ ไม่ใช่กรณีที่ศาลรอการลงโทษไว้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางที่ ๑ และแนวทางที่ ๒ โดยเมื่อพิจารณาตามแนวทางนี้ ทั้งสามแนวทางจะเป็นแนวทางเดียวกันคือ เป็นเรื่องต้องมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกจริงๆ แต่จะมีลำดับลดหลั่นกันตามความสำคัญของบทบาทและฐานะของบุคคล โดยแนวทางที่ ๑ ต้องถูกจำคุกหรือคุมขังอยู่โดยยังไม่พ้นโทษหรือพ้นโทษแล้ว แนวทางที่ ๒ ต้องถูกจำคุกจริงโดยคำพิพากษาถึงที่สุดด้วย ส่วนแนวทางที่ ๓ ต้องถูกจำคุกจริงแต่ไม่จำต้อง เป็นคำพิพากษาถึงที่สุด ซึ่งเป็นส่วนที่แตกต่างกันจึงต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจนโดยไม่ต้องตีความ

ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๒ เนื่องจากข้อความว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” เป็นข้อความในกฎหมายอาญา การที่พิจารณาหาความหมายของข้อความดังกล่าวต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ตามกฎหมายอาญาอันเป็นหลักสากลที่ทั่วโลกใช้กัน ส่วนประเทศไทยก็ต้องพิจารณาจากหลักกฎหมายอาญาและการใช้บทบัญญัติดังกล่าวของศาลยุติธรรมประกอบด้วยโดย คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” มีปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งประกาศใช้เป็นกฎหมายตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๗ โดยมาตรา ๗๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๗๓ และ ๑๘๕ วรรค ๒ เมื่อผู้ใดต้องคำพิพากษาให้จำคุก หรือประหารชีวิตหรือจะต้องถูกจำคุกแทนค่าปรับให้ศาลออกหมายจำคุกผู้นั้นไว้” เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๒ จึงปรากฏว่าคำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้บัญญัติว่าความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อ (๔) ต้องคำพิพากษาโทษจำคุก และต่อมาได้นำมาใช้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา ๑๘๔ (๔) ฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๑๕๕ (๔) ฉบับ พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๗๓ (๔) และฉบับปัจจุบันมาตรา ๑๕๒ (๔) มาตรา ๒๑๖ (๔) และมาตรา ๒๖๐ (๗) มาตรา ๒๕๘ วรรคสาม โดยแก้ไขข้อความว่าเป็นว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” เหมือนกับข้อความในมาตรา ๗๔ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้นบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ (๔) จึงไม่ใช่ของใหม่ แต่มีร่องรอยที่แสดงว่าผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ และฉบับปัจจุบันทุกฉบับไม่ได้คิดขึ้นเองหากแต่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๗ แล้ว โดยมีความมุ่งหมายในกฎหมายอื่นว่า ต้องเป็นการจำคุกจริงๆ เพราะกฎหมายบัญญัติให้ศาลออกหมายจำคุกผู้นั้นไว้

ต่อมาเมื่อประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาใน พ.ศ. ๒๕๐๐ มาตรา ๕๖ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการรอกการกำหนดโทษ และการกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษ (กฎหมายลักษณะอาญามาตรา ๕๑ เรียกว่ารอกการลงอาญา) ไว้ว่า “ฯฯ ศาลจะพิพากษาว่าผู้้นมีความผิด แต่รอกการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษ แต่รอกการลงโทษไว้ แล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสผู้้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ฯฯ”

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ หากศาลพิพากษาว่า ผู้ใดกระทำความผิดและกำหนดโทษไว้ แต่ให้รอกการลงโทษภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด กฎหมายก็ให้ปล่อยตัวไปโดยไม่มีการออกหมายจำคุกผู้้นไว้ แต่คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๑ มาตรา ๗๔ ศาลต้องออกหมายจำคุกผู้้นไว้เพื่อนำตัวไปควบคุมไว้ที่เรือนจำ ได้มีคำพิพากษาของศาลยุติธรรม (ศาลฎีกา) หลายเรื่องวินิจฉัยไว้ในทำนองเดียวกันว่า การที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและปรับ แต่โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้ เป็นการที่ศาลกำหนดโทษจำคุก แต่ให้รอกการลงโทษไว้ซึ่งเท่ากับว่าจำเลยมิได้รับโทษจำคุกมาก่อน เพราะการรอกการลงโทษยังไม่ต้องรับโทษ คำพิพากษาที่ให้รอกการลงโทษ จึงไม่ได้หมายถึงคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก (คำพิพากษาศาลฎีกา ๑๕๘๓/๒๕๕๗ ที่ ๗๘๖/๒๕๐๒ ที่ ๒๗๘/๒๕๐๖ ที่ ๕๗๐/๒๕๐๗ ที่ ๑๒๐๘/๒๕๐๕ ที่ ๔๕๒/๒๕๒๓ ๑๗)

ดังนั้น ที่ศาลจังหวัดบุรีรัมย์พิพากษาลงโทษจำคุก นายเนวิน ชิดชอบ ๖ เดือน และปรับ ๕๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี จึงเป็นกรณีที่ศาลเพียงแต่กำหนดโทษจำคุกและปรับและให้รอกการลงโทษ แล้วปล่อยตัวไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ โดยไม่มีการออกหมายจำคุกไว้ จึงไม่ใช่คำพิพากษาที่ให้ลงโทษจำคุก นายเนวิน ชิดชอบ ถือไม่ได้ว่า นายเนวิน ชิดชอบ ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ (๔)

ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๓ ตามทฤษฎีการตีความกฎหมายอาญา เนื่องจากกฎหมายอาญาเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บัญญัติถึงการกระทำผิด และการลงโทษผู้กระทำผิดซึ่งเป็นกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามมาตรา ๒๑๖ (๔) เป็นบทบัญญัติของกฎหมายอาญาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จึงเป็นกฎหมายจำพวกที่ต้องตีความโดยเคร่งครัด จะขยายความได้เท่าที่จำเป็นจริงๆ ภายในขอบเขตแห่งถ้อยคำในฉบับนั้นๆ เท่านั้น จะตีความขยายออกใช้นอกฉบับไม่ได้ และจะค้นหาความมุ่งหมายนอกจากตัวบทอย่างเช่นกฎหมายแพ่งไม่ได้ กล่าวคือจะค้นหาความมุ่งหมายนอกจากถ้อยคำในฉบับไม่ได้ นอกจากนี้ในการใช้ จะเทียบเคียงใช้ตัวบทที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งหรืออาศัยหลักกฎหมายทั่วไปอย่าง

กฎหมายแพ่งก็ไม่ได้ดูกัน ผลแห่งการตีความโดยเคร่งครัดจึงอาจสรุปได้ว่าเมื่อถ้อยคำหรือประโยคที่ใช้มีความคลุมเครือทำให้เกิดสงสัยในความหมาย และไม่อาจแก้ไขข้อสงสัยนั้นได้โดยหลักการแห่งการตีความอื่นๆ ก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้ผู้ที่จะต้องถูกบทกฎหมายนั้นลงโทษ ถ้าอาจตีความบทบัญญัติของกฎหมายอาญาได้สองทางก็ควรตีความไปในทางที่ลดหย่อนโทษยิ่งกว่าทางเพิ่มโทษ ถ้าอาจตีความถ้อยคำของกฎหมายไปได้เท่าๆ กัน ทั้งในการลงโทษและในการไม่ลงโทษ จะต้องตีความไปในทางไม่ลงโทษ

หลักการตีความทางตำราหรือทางทฤษฎีแห่งกฎหมายอาญา เป็นดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ถ้าจะต้องตีความคำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามมาตรา ๒๑๖ (๔) ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจตีความไปในทางให้หมายรวมถึงศาลรอกการลงโทษ หรือไม่หมายรวมถึงศาลรอกการลงโทษได้เท่าๆ กัน ตามทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ก็ควรตีความไปในทางไม่หมายรวมถึงศาลรอกการลงโทษ เพื่อจะไม่ให้เกิดผลร้ายแก่ผู้รับผลในทางตีความ ดังนั้นคำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามมาตรา ๒๑๖ (๔) แห่งรัฐธรรมนูญ จึงต้องตีความไปในความหมายว่าต้องคำพิพากษาให้จำคุกจริงๆ ไม่อาจตีความให้หมายรวมถึงการที่ศาลรอกการลงโทษด้วยและไม่อาจนำมาใช้กับคำพิพากษาของศาลจังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งพิพากษาให้จำคุกและปรับ นายเนวิน ชิดชอบ แต่โทษจำคุกให้รอกการลงโทษไว้ได้

อนึ่ง โดยหลักสากลของการตีความเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะตีความไปในทางที่รัฐกลุ่มบุคคล หรือบุคคลใดๆ จะเอามาใช้ในทางที่ก่อให้เกิดสิทธิในอันจะกระทำกิจกรรมหรือปฏิบัติการใดอันมุ่งทำลายสิทธิหรือเสรีภาพบุคคลอื่นไม่ได้ ดังจะเห็นได้จากปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๓๐ หรือกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๕ และการตีความบทบัญญัติมาตรา ๒๕ แห่งรัฐธรรมนูญที่ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ จะกระทำมิได้ดังกล่าว ดังนั้นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา ๒๑๖ (๔) แห่งรัฐธรรมนูญจะตีความในทางจำกัดสิทธิและเสรีภาพในทางที่เป็นผลร้ายมากกว่าปกติไม่ได้ หากรัฐธรรมนูญประสงค์จะบัญญัติให้รวมถึงโทษจำคุกที่รอกการลงโทษด้วย ก็ต้องบัญญัติให้ชัดเจน จะปล่อยให้มีความคลุมเครือและอาศัยการตีความให้มีผลไปในทางจำกัดสิทธิและเสรีภาพเพิ่มขึ้นไม่ได้

ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๔ ตีความโดยอาศัยความคิดเห็น (เจตนารมณ์) ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญหรือหลักฐานแห่งการร่างของคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ผู้ทำคำวินิจฉัยได้ตรวจค้นหาความคิดเห็น หรือเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญทุกฉบับตั้งแต่ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๒ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๗ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๑ และฉบับ พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้วไม่ปรากฏว่ามีรายงานการประชุมของคณะกรรมการยกร่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำว่า “ต้องคำพิพากษาโทษจำคุก” หรือ

“ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ว่าผู้ร่างรัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมายหรือมีเจตนารมณ์ในการใช้ถ้อยคำดังกล่าวให้มีความหมายประการใด แต่ในรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย) ครั้งที่ ๑๒ (เป็นพิเศษ) วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ปรากฏว่ามีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ผู้หนึ่งสอบถามกรรมการร่างรัฐธรรมนูญใจความว่า มาตรา ๒๑๕ (๔) (ภายหลังเปลี่ยนเป็นมาตรา ๒๑๖ (๔)) บัญญัติถึงความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อมี (๑) (๒) (๓) (๔) โดยเฉพาะ (๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก มีความสำคัญต้องทำให้กระจ่างชัดเช่นถ้ามีรัฐมนตรีถูกฟ้องข้อหาหมิ่นประมาท ศาลพิพากษาให้จำคุกแต่ให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ถ้าตีความตามนี้ ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แปลว่ารัฐมนตรีท่านนั้นต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยใช่หรือไม่ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญท่านหนึ่งได้ตอบคำถามดังกล่าวใจความว่า การต้องคำพิพากษาให้จำคุก หมายความว่า เพียงมีคำพิพากษาให้จำคุกแต่รอการลงโทษจำคุกไว้ แม้คำพิพากษานั้นจะไม่ถึงที่สุด ความเป็นรัฐมนตรีก็สิ้นสุดลงอันแสดงว่า ผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีเจตนารมณ์ที่จะบัญญัติว่า คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ให้มีความหมายรวมถึงการรอการลงโทษจำคุกด้วย แต่ในชั้นพิจารณาของสภาร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระ ๒ (ขึ้นแปรญัตติ) ของสภาร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้มีการพิจารณาถึงเจตนารมณ์หรือความหมายของ มาตรา ๒๑๖ (๔) แม้จะมีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญขอแปรญัตติไว้ก็ตามจึงกล่าวได้ว่าเป็นการร่างกฎหมายที่ไม่ชัดเจน หากผู้ร่างรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะให้รวมถึงด้วย ก็ต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจน จะอาศัยศาลรัฐธรรมนูญตีความไปในทางเป็นผลร้ายหรือเพิ่มเติมข้อความในรัฐธรรมนูญไม่ได้ และสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ก็ได้มีมติชัดเจนว่าความเป็นรัฐมนตรีจะสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุกแม้ศาลจะรอการลงโทษไว้ก็ตาม เพียงแต่มีผู้อธิบายว่ารวมถึงด้วยเท่านั้น จะถือเอาเองว่าสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญทั้งหมดมีเจตนารมณ์ให้เป็นเช่นนั้นมิได้

อนึ่ง ความเห็นดังกล่าวของผู้ร่างรัฐธรรมนูญ ยังเป็นความเห็นในเชิงอัตวิสัยของผู้ร่างรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่มิใช่เป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หากเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ผู้ร่างรัฐธรรมนูญจะต้องสามารถแสดงเหตุผลได้ว่าการบัญญัติรัฐธรรมนูญเช่นนี้ทำให้ข้อความว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” กินความไปถึงการรอการลงโทษด้วยได้อย่างไร ไม่ใช่กล่าวอ้างแต่เพียงว่า ต้องตีความว่า รอการลงโทษถือเป็นต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกเพราะผู้ร่างประสงค์เช่นนี้ เพื่อให้รัฐมนตรีเป็นคนต้องมีเกียรติหรือมีมาตรฐานสูงกว่าบุคคลในตำแหน่งอื่นๆ ซึ่งเป็นคำอธิบายที่ได้ความแต่เพียงว่าทำไมผู้ร่างรัฐธรรมนูญประสงค์จะให้เป็นอย่างนี้เท่านั้นซึ่งไม่ใช่เหตุผลในเชิงนิติศาสตร์

หรือในเชิงทฤษฎีการลงโทษหรือเหตุผลในทางอาชญาวิทยา อันมิใช่หลักในการร่างรัฐธรรมนูญหรือใช้รัฐธรรมนูญที่ถูกต้องซึ่งพอถือได้ว่าเป็นการให้เหตุผลในทางรัฐศาสตร์โดยจะใช้เหตุผลในทางนิติศาสตร์มาแก้ไขมิได้ หากเป็นเช่นนี้ก็จะทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ ทำให้การใช้รัฐธรรมนูญต้องทำตามความคิดเห็นของผู้ร่างรัฐธรรมนูญแทนรัฐธรรมนูญ กลายเป็นความคิดเห็นของผู้ร่างรัฐธรรมนูญศักดิ์สิทธิ์เหนือรัฐธรรมนูญ และจะทำให้วาทะของบุคคลใด หรือ กลุ่มบุคคลใดเป็นวาทะสิทธิ และกลายเป็นรัฐธรรมนูญขึ้นมา ซึ่งไม่ใช่เป็นแนวทางตามหลักการปกครองแบบนิติรัฐและหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

นอกจากนี้ ผู้ทำคำวินิจฉัยยังเห็นว่า ถ้าเป็นการ “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” โดยไม่มีการรอการลงโทษ ศาลก็ต้องออกหมายจำคุกรัฐมนตรีผู้นั้นไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๔ ผู้นั้นก็ต้องถูกนำตัวไปควบคุมไว้ในเรือนจำ ซึ่งเป็นการจำคุกจริงๆ อย่างไม่มีปัญหา รัฐมนตรีผู้นั้นไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อีกต่อไป ความเป็นรัฐมนตรีของผู้นั้นย่อมสิ้นสุดลงอย่างแน่นอน

แต่ในกรณีที่รัฐมนตรี “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” แต่ศาลให้รอการลงโทษจำคุกไว้ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ บัญญัติให้ปล่อยตัวไป ดังนั้นศาลจึงไม่อาจออกหมายจำคุกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๔ ได้ รัฐมนตรีผู้นั้นจึงยังไม่ถูกจำคุกจริงๆ ตามคำพิพากษา

กรณีเช่นนี้หากตีความคำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๖ (๔) หมายความว่ารวมถึงการที่ศาลรอการลงโทษด้วยตามความคิดเห็น (อ้างว่าเป็นเจตนารมณ์) ของกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น ก็จะขัดแย้งกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๔ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อผู้ใดต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ศาลจะต้องออกหมายจำคุกผู้นั้นไว้ไม่อาจปล่อยตัวไปได้ นอกจากนี้การปล่อยชั่วคราว (การประกันตัว) ตามกฎหมายซึ่งเป็นคนละเรื่องกัน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษามีผลบังคับเป็นกฎหมายตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๗ จึงต้องถือว่าประชาชนทั่วไป รวมทั้งนักกฎหมายและผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย เช่น ทนายความ ต้องทราบคำว่า คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” มีใช้ในกฎหมายตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๗ แล้วความคิดเห็นอันเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ของกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ที่กล่าวว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” มีความหมายรวมถึงการรอการลงโทษจำคุกด้วยจึงขัดแย้งกับ มาตรา ๗๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อน และในระหว่างที่มีการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน หากจะยกร่างรัฐธรรมนูญให้มีความหมายแตกต่างจากบทบัญญัติดังกล่าว ก็ต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจนว่า รวมถึงกรณีที่ศาลรอการลงโทษด้วย ดังนั้น จึงไม่อาจถือได้ว่าความคิดเห็นอันเป็นเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ (๔) ดังกล่าวได้เพราะขัดแย้งกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะยกร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อคำนึงถึงการตีความเพื่อค้นหาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ (๔) โดยอาศัย การตีความด้วยรัฐธรรมนูญ คำพิพากษาของศาลยุติธรรม ทฤษฎีการตีความกฎหมายอาญาทางตำรา และข้อขัดข้องการตีความตามเจตนารมณ์ของกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญ ดังวินิจฉัยข้างต้น ผู้ทำ คำวินิจฉัยจึงเห็นว่า คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๖ (๔) มีความหมายว่า ต้องเป็นการจำคุกจริงๆ ตามคำพิพากษา มิได้หมายความถึงการรอการ ลงโทษจำคุกด้วย ดังนั้นที่ นายเนวิน ชิดชอบ ต้องคำพิพากษาของศาลจังหวัดบุรีรัมย์ให้จำคุก ๖ เดือน และปรับ ๕๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี จึงมิใช่กรณีที่ นายเนวิน ชิดชอบ “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๖ (๔) ความเป็นรัฐมนตรีของ นายเนวิน ชิดชอบ จึงไม่สิ้นสุดลงตามบทมาตราดังกล่าว

อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ ย่อมเป็นที่เห็นได้ชัดๆ ว่าเป็นข้อบกพร่องอันเกิดจาก การร่างรัฐธรรมนูญที่มีความหมายคลุมเครือและไม่ตรงกับเจตนารมณ์ หรือความคิดเห็นของผู้ร่าง รัฐธรรมนูญจนทำให้ต้องมีการตีความอันเป็นปัญหาในเชิงนิติศาสตร์เกิดขึ้น ซึ่งจะไขว้วิธีแก้ไขข้อบกพร่อง ดังกล่าวโดยการตีความคำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ให้มีความหมายครอบคลุมถึงกรณีการรอการ ลงโทษจำคุกด้วยนั้นย่อมทำให้เสียหลักการทางนิติศาสตร์และจะทำให้หลักการปกครองโดยกฎหมาย หรือความเป็นนิติรัฐสูญเสียความศักดิ์สิทธิ์ไป จะเกิดการอ้างเหตุผลในเชิงรัฐศาสตร์แก้ไขข้อบกพร่อง ของกฎหมายแทนหลักนิติศาสตร์ ศาลรัฐธรรมนูญก็จะกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองอย่างหนึ่ง ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะอาศัยล้างแค้นกันทางการเมือง โดยคำนึงถึงแต่ความพอใจ หรืออุกใจของ สื่อมวลชนหรือกระแสในสังคมเป็นหลัก

ตามความจริงแล้ว การแก้ไขปัญหานี้อันเป็นปัญหาเกี่ยวกับข้อบกพร่องในการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงรัฐศาสตร์ จะต้องแก้ไขในเชิงรัฐศาสตร์ ด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญเสียจึงจะเป็นเรื่อง ถูกต้องชอบธรรมแก่ประเทศชาติและสังคมโดยรวม และปัญหาที่เกิดขึ้นเช่นนี้หากจะโทษกันก็ต้องโทษ หรือดำเนินผู้ร่างรัฐธรรมนูญไม่ใช่มาโทษศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการร่างรัฐธรรมนูญ แต่กลับมีหน้าที่ต้องทำให้การใช้รัฐธรรมนูญถูกต้องชอบธรรมตามหลักกฎหมาย ไม่มีหน้าที่แก้ไข ข้อบกพร่องให้แก่ผู้ร่างรัฐธรรมนูญแต่ประการใด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ นายเนวิน ชิดชอบ ไม่สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๖ (๔)

นายปรีชา เถลิงวุฒิชัย

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

LIRT